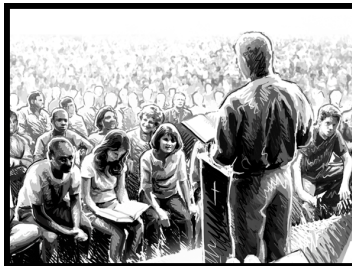

ZÁKLADNÉ ÚVAHY O CIRKVI

Úvod

AKO SPOZNAŤ ROZDIEL MEDZI FUNKCIAMI A FORMAMI?

Prehľad:

Tieto základné myšlienky majú poslúžiť ako úvod do kurzu - *Cirkev*. Naším cieľom je, aby ste vedeli určiť rozdiel medzi hlavnými funkciami cirkvi a medzi formami, ktoré sa líšia od zboru k zboru a od kultúry ku kultúre.

Ako použiť tento úvod:

Ako úvod do kurzu *Cirkev*:

1. Vypracujte celú túto úvodnú lekciu.
2. Pokračujte dvanástimi lekciami kurzu *Cirkev*.

Ako samostatné štúdium:

1. Vypracujte celú túto úvodnú lekciu.
2. Vyberte si ďalšiu sériu z Kurzov pre zborových pracovníkov, alebo hocijaký iný kurz podľa vášho želania.

KROK 1: POCHOPENIE TÉMY **Na ktoré hlavné otázky sa treba zamerať?**

Hlavné prvky témy

Predtým ako sa pozrieme na to, aká ma byť cirkev (témy 1-6) a čo má cirkev robiť (témy 7-12), musíme pochopiť rozdiel medzi funkciou a formou, medzi tým, čo je absolútne a čo je neabsolútne. Každý zbor nejakو funguje. Spôsoby a podoby bohoslužieb, spoločných stretnutí, biblického štúdia a dokonca aj pozdravov sa líšia od kultúry ku kultúry a od zboru k zboru. Niektoré naše spôsoby a prvky (formy) sa pre nás môžu stať také záväzné, ako sú pre nás záväzné kľúčové prvky biblického učenia. Pre niekoho je spev „zborovej hymny“, opakovanie Vierovyznania alebo začiatok o 10:00 nedotknuteľnou súčasťou zboru. Avšak veľa, ak nie väčšina našich zborových foriem, nepochádza zo samotnej Biblie. Svoj pôvod majú v tradícii - „takto sme to robili vždy.“ Tradícia je často celkom užitočná, ale musíme rozlišovať medzi dočasnými tradičnými formami a absolútnymi biblickými funkciami.

Tento rozdiel nie je nikde taký výrazný ako pri uctievaní (Téma 7). Nič iné nespôsobuje toľko konfliktov v zbere ako otázka štýlu bohoslužieb a uctievania. Aby sme zdravo uvažovali o uctievaní a aby zbory pod našim vedením boli živými uctievajúcimi spoločenstvami, musíme odvážne rozlišovať medzi biblickými absolútnymi požiadavkami a kultúrnymi formami. Napríklad, Biblia nevyžaduje ani nezakazuje konkrétne melódie ani hudobné nástroje, ale Božie slovo nás vyzýva, aby sme Boha chválili a oslavovali.

KROK 2: ŠTÚDIUM PÍSM **Čo o tejto téme hovorí Biblia?**

Prečítajte si oddiel zo Skutkov 2:42-47.

Napište zoznam absolútnych (nemenných) funkcií zboru a zoznam neabsolútnych (premenlivých) foriem, ktoré sú v tomto oddiele.

KROK 3: NAHLIADNUTIE DO INÝCH ZDROJOV **Čo sa môžeme naučiť od iných autorov?**

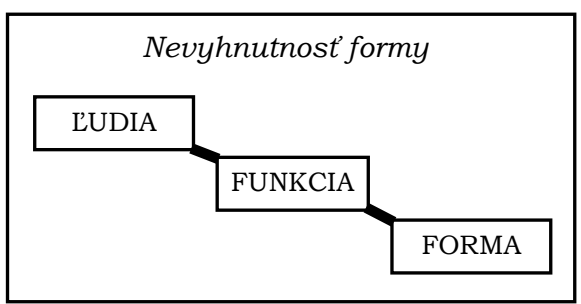
"Pohľad cez tri šošovky objektívu", Gene A. Getz

Druhá kapitola z knihy *Sharpening the Focus of the Church*, ss. 32-46.

Copyright © 2000. V origináli použité s dovolením autora. Všetky práva vyhradené. V češtine: *Zaostřeno na církev*, Biblos, Třinec, 1995.

Pohľad cez tri šošovky objektívu

Gene A. Getz

Obrázok č. 4

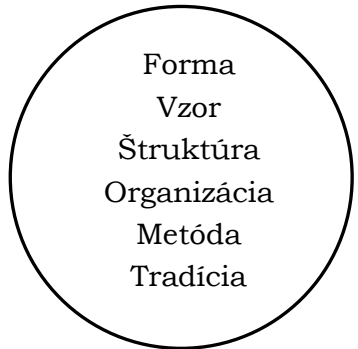
Kde sú ľudia, tam sa vyskytujú funkcie. A kde sú funkcie, tam je nevyhnutná forma. „Forma“ a štruktúra sú jednoducho nevyhnutné. Inými slovami, „organizmy“ nemôžu existovať bez „organizácie.“ Kedykoľvek sa pokúsíte dosiahnuť určitý cieľ alebo uplatniť určitú zásadu, budete musieť vyvinúť nejaký postup alebo určiť vzor, podľa ktorého budete postupovať. „Správu“ nemôžete tlmočiť bez toho, aby ste použili nejakú „metódu“. Nemôžete vyučovať „pravdu“ bez toho, že by ste nevychádzali z určitej „tradície“. Povedané slovami dr. Georga Petersa: „Duchovné prejavy sú vždy sprevádzané všeobecne platnými javmi.“

Miestny zbor nie je výnimkou. Kdekoľvek sa vyskytnú ľudia, aktívne pôsobiaci v rôznych funkciách a úlohách, vytvorí sa príslušné formy a štruktúry. Jedno nemôže existovať bez druhého.

Pozor! Funkciu je možné popísať aj bez určenia formy. Autori Pisma svätého sa touto zásadou stále riadili. Ale pri vytváraní novozmluvných funkcií však úplne nevyhnutne vždy spolupôsobili aj určité kultúrne formy.

Všetci sme si vedomí tejto skutočnosti a dokážeme sa s ňou stotožniť. Žijeme vo vnútri uzavretého kruhu, ktorý vykazuje istú formu a štruktúru (pozri obrázok č.5) Pevné formy nám dávajú pocit bezpečia.

Každý vedúci zboru sa musí vyrovnat s dôležitou otázkou, akú formu a štruktúru by mal mať náš zbor.

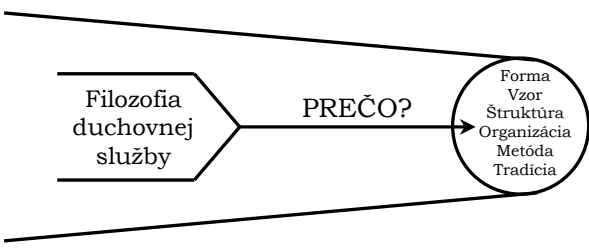

Obrázok č. 5: Kruh znázorňujúci formu

Primeraná filozofia duchovnej služby

Predchádzajúcu otázku o správnej voľbe formy a štruktúry zboru nemôže sami za seba ani za niekoho iného zodpovedať, pokiaľ sme si nevytvorili primeranú filozofiu duchovnej služby. Táto životná filozofia musí vychádzať zo základnej otázky „prečo?“ Prečo vlastne robíme to, čo robíme? Aj ako jednotlivci máme všetci určitú životnú filozofiu, ktorá ovplyvňuje náš život. Možno že sme s touto životnou filozofiou nikdy sami seba ani nikoho iného nekonfrontovali, jednako určuje konanie a správanie.

Tak je to aj v cirkvi. Všetci vedúci zboru majú určitú filozofiu duchovnej služby. Aj keď nemusí byť zjavná ani samotným vedúcim ani spoločenstvu, ktorému slúžia, jednako určuje ako daný zbor funguje (pozri obrázok č.6).

Obrázok č. 6: Filozofia duchovnej služby

Túto knihu som písal s úmyslom pomôcť veriacim, aby si vytvorili *biblickú* filozofiu duchovnej služby. Až potom budeme schopní vybrať príslušné metódy a štruktúry, ktoré cirkevnému zboru umožnia stať sa tým, čím podľa Božieho zámeru má byť v tomto svete.

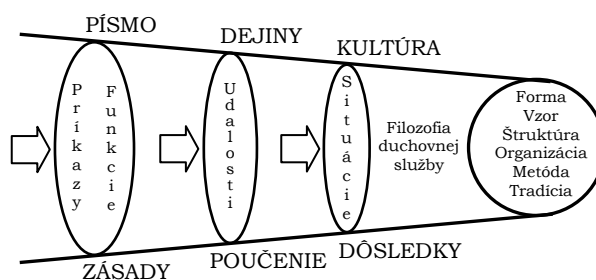
Je zaujímavé, že všetci autori píšuci o „raste zboru“ zdôrazňujú, ako je dôležité, aby si vedúci zboru dobre ujasnili svoju filozofiu duchovnej služby, ak chcú dosiahnuť kvantitatívny rast. Zriedkakedy však konkrétne a podrobne uvádzajú, ako by táto filozofia mala vyzeráť. V skutočnosti často uznávajú za opodstatnené a prijateľné rôzne filozofie.¹

Je vôbec možné vytvoriť si filozofiu služby, ktorá by bola skutočne biblická a ktorej by sme mohli priznať, že verne zodpovedá tomu, čo ilustruje a učí Písmo? Verím, že to možné je - ak použijeme primeranú metodiku prieskumu, ktorá nám umožní zaostriť na to, čo hovorí Boh. Aj keď môžeme mať rozdielne názory na nepodstatné body, verím, že môžeme porozumieť Božiemu špecifickému plánu, ktorý má s miestnymi zbormi práve tak bezpečne, ako môžem odhaliť pravdu o Kristovom božstve, božskej trojici, spasení a iných dôležitých pravdách biblickej vierouky.

Ak si chceme vytvoriť primeranú filozofiu služby, ktorú by Boh mohol prijať, musíme skutočnosť pozorovať najmenej skrze tri šošovky objektívu (pozri obrázok č.7). Prvá šošovka, šošovka Písma, je základná. Šošovky ľudských dejín a kultúry majú tiež určitý vzťah k obsahu šošovky Písma, odhaľujú však aj mimobiblické pozorovacie uhly. Sú veľmi dôležité, pretože nám bránia v „tunelovom videní“ a zborovej krátkozrakosti pri vytváraní osobnej filozofie služby. V súlade s našou analógiou to môžeme kladne vyjadriť tak, že všetky tri šošovky nám pomôžu dôkladne zaostriť

na cirkev a zistiť, aké s ňou má Boh plány.

Ako môžeme použiť tieto tri šošovky? To nám vysvetlí táto kniha. Po tejto kapitole nasledujú *výsledky* pozorovacieho procesu. Ale už v tejto kapitole si na príkladoch si vysvetlíme, ako máme využívať tento proces. V tomto zmysle predstavuje pozorovanie trojšošovkovým objektívom metódu biblického, historického a kultúrneho prieskumu.

Obrázok č. 7: Tri šošovky objektívu

Šošovka Písma

Teraz si začneme formulovať *biblickú* filozofiu duchovnej služby. Rád by som uviedol príklad. Všimnite si nasledujúce napomenutie v liste Hebrejom:

Neopúšťajme *naše zhromaždenie*, ako to majú niektorí vo zvyku, ale sa *povzbudzujme*, a to tým väčšími, čím väčšími vidíte, že sa blíži Kristov deň.

(Hebrejom 10:25)

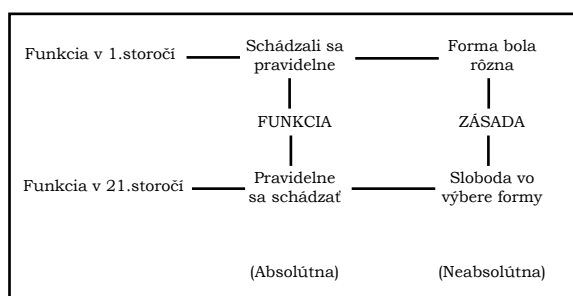
Tento verš z Písma jasne zdôrazňuje dva novozmluvné usmernenia a funkcie. Veriaci sa majú „pravidelne stretávať na spoločných zhromaždeniach“, aby „sa povzbudzovali“. Zároveň je ale jasné, že tento verš neuvádza žiadnu „formu“ či štruktúru uvedených dvoch funkcií. To však neznamená, že by bol pisateľ listu predpokladal, že sa veriaci budú schádzať bez akejkoľvek formy. Zároveň sa kresťania nemohli „povzbudzovať“ bez toho, aby použili nejaký typ štruktúry.

¹ Pozri C. Peter Wagner, *Leading Your Church to Growth*, reagal Books, str. 175-181 a 214-216.

Pozrime sa pozornejšie na prvý príkaz (pozri obrázok č.8). Kresťania sa mali schádzať pravidelne. Verš však nevyjadruje, *kedy* sa mali schádzať, *ako často* sa mali schádzať, *kde* sa mali schádzať, alebo *v akom presnom poradí* sa mali konať jednotlivé fázy bohoslužby, ku ktorej sa veriaci schádzali.

Ak sa podrobnejšie pozrieme do širšieho kontextu príkazu v Novej zmluve - čo je pri presnej biblickej interpretácii veľmi dôležité - nájdeme príklady toho, *kedy* sa zbor stretával, *ako často* sa veriaci stretávali a *kde* sa stretávali. Menej odkazov nájdeme na to, *aký poriadok panoval na zhromaždeniach*. Pri podrobnejšom skúmaní si však všimneme niečo veľmi významné.

Po prvé: Funkcie a príkazy sú v Novej zmluve často popisované bez uvedenia formy, práve tak ako v uvedenom verši z listu Hebrejom. Tak napríklad zapísal Lukáš v Skutkoch apoštolov, že apoštoli „každý deň neprestajne učili ... a ohlasovali evanjelium, že Ježiš je Mesiáš“ (Skutky 5:42). „Učenie“ a „hlásanie“ sú funkcie. Ale aj keď sa Lukáš o týchto funkciách zmieňuje, nepopisuje metodológiu (formu) vyučovania a zvestovania, hoci vieme, že bez formy a metódy nie je možné „učiť“ ani „zvestovať“.

Obrázok č. 8: Funkcia a forma

Po druhé: Pokiaľ je forma popísaná, potom je vždy iba čiastočná alebo neúplná. Nikdy nie je možné biblické formy a štruktúry kopírovať alebo opakovať s úplnou presnosťou, pretože určité podrobnosti a prvky v biblickom texte vždy chýbajú. Tak napríklad

Lukáš v rovnakom verši píše, že apoštoli chodili od domu k domu a učili (Skutky 5:42). Vyučovanie po domoch je jasná forma a štruktúra, ale proces nie je opísaný do všetkých podrobností. Zastavili sa v každom dome? Alebo chodili skôr len do domov tých, ktorí už verili v Ježiša Krista? Pozývali k sebe ľudia aj susedov, aby si tiež vypočuli učenie apoštolov? Vchádzali pritom apoštoli „dovnútra“ domov, stáli „vonku“ pred domami, alebo vystupovali dokonca na ploché „strechy domov“, ako to bolo bežné v tejto kultúre? Na tieto otázky nepoznáme odpovede, lebo popísaná forma („po domoch“) je neúplná a čiastočná.

Po tretie: Čiastočne popísané formy a štruktúry sa podľa situácie v Novej zmluve od seba navzájom líšia. Rozdiely nachádzame dokonca aj v texte, ktorý uvádzame ako príklad. Apoštoli totiž neučili a nekázali iba po domoch, ale hlásali evanjelium aj na chrámovom nádvorí („v chráme - Skutky 5:42).

Tu však narazíme na problém. Možno že v niektorých kultúrach nebudeme mať veľa problémov, keď budeme chodiť „po domoch“ a zvestovať evanjelium Ježiša Krista. Budeme si však musieť starostlivo vybrať metódu zvestovania, lebo sa môže stať, že ak použijeme rovnaký spôsob ako apoštoli v Skutkoch, v mnohých mestách hrubo porušíme predpisy o verejnom poriadku a dostaneme sa do konfliktu s predstaviteľmi úradnej moci.²

Problém kultúrnych obmedzení, ktoré sa stavajú do cesty šíreniu kresťanstva, na mňa doľahol pred niekoľkými rokmi, keď som vykladal svoje názory na zásady novozmluvného

² Apoštoli sa skutočne dostali do problémov kvôli tomu, že zvestovali evanjelium. A niektorí sa dokonca dostali do väzenia. Uväznení boli však preto, že teologicky provokovali Židov a ich náboženských vodcov. Vo väčšine miest 20. storočia sú predpisy o verejnom poriadku zavedené kvôli tomu, aby zaisťovali právo na súkromie miestnych občanov. Keby sme nedbali na tieto ustanovenia o verejnom poriadku, porušovali by sme napomenutie apoštola Pavla, v ktorom nás vyzýva, aby sme sa podriaďovali miestnym úradom a autoritám (pozri Rimanom 13:1-7).

zborového života niektorým kazateľom z východoeurópskych krajín V jednej zemi sa považovalo za ilegálne, aby sa skupiny ľudí schádzali v súkromných domoch. Ani príbuzní sa nemohli stretávať vo väčšom. Pritom sa vlastne ani nejednalo o nariadenie namierené proti kresťanom. Tieto štátne bezpečnostné opatrenia boli uvedené do platnosti kvôli tomu, aby sa zabránilo konšpiračným stretnutiam proti štátnej moci. Toto obmedzenie prirodzene postihlo do značnej miery práve kresťanov, pretože nemohli svoje domy využívať na bohoslužby, ktorých sa zúčastňovalo viacej rodín.

Najväčší problém však dnes určite bude v akejkolvek kultúre spojený s učením evanjelia „v chráme“. Vyučovanie na chrámových nádvořiach je ako kultúrny jav spojený s raným kresťanstvom. Jednalo sa výlučne o židovský jav. Netrvalo však dlho, a toto chrámové priestranstvo prestalo byť prístupné aj kresťanom z radov židovstva.

Zhrňme si to teda:

- Biblia často vyučuje funkciu bez toho, aby popísala formu.
- Keď Biblia popisuje formu, robí tak len sčasti a neúplne.
- Popisovaná forma sa od situácie k situácii líši.

Toto poznanie vedie k veľmi dôležitému záveru. Na konferenciách, kde sa jedná o problematike obnovy cirkvi, sa ma účastníci často pýtajú, ako sa dá v Božom slove rozoznať prvky, ktoré platia absolútne, od prvkov, ktoré neplatia absolútne. Odpoveď sa nachádza v troch nasledujúcich poznatkoch, týkajúcich sa formy v Novej zmluve. Nie je možné absolutizovať niečo, čo *nie je popísané*, čo zostáva *neúplné* a čo *sa mení* podľa situácie. Z tohto dôvodu nie sú forma a štruktúra v Biblii absolútnymi prvkami. Nenašiel som žiadny príklad formy a štruktúry, pre ktorý by neplatilo jedno z troch uvedených kritérií. V skutočnosti existuje v celej Biblii len jediný prípad štruktúry, ktorá je popísaná do všetkých podrobností,

a síce svätostánok v Starej zmluve. Ale ani toto miesto starozmluvnej pobožnosti sa nedá rekonštruovať bez toho, že by sme si niektoré detaily nedoplnili podľa vlastného uváženia.

Na druhej strane funkcie a zásady sú absolútne, ak sa vyskytujú v dejinách Novej zmluvy sústavne a dôsledne a samé seba neobmedzujú.³ Musíme teda skutočnosť „skúmať cez šošovku Písma“ a vyčleniť také funkcie a predpisy, ktoré sú absolútne a vymykajú sa kultúrnym obmedzeniam.

Šošovka dejín

Predovšetkým si uvedomte, že pred šošovkou dejín je šošovka Písma. Písmo je históriou, teda Božou históriou, históriou inšpirovanou alebo „vdýchnutou“ Bohom. Tu nachádzame absolútne príkazy a funkcie, ktoré nám umožňujú položiť základy biblickej filozofii duchovnej služby.

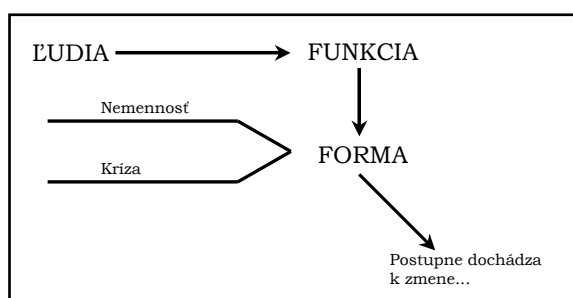
Ďalej sa môžeme mnohému naučiť zo zážitkov našich predkov. Apoštol Pavol vykresľuje tento prípad v liste Korintňanom, keď píše: „Toto sa im stalo predobrazom a nám, ktorých zastihol koniec vekov, to bolo napísané *ako napomenutie*“ (1Korintňanom 10:11). Dnes majú kresťania k dispozícii nielen zápis starozmluvných, ale aj novozmluvných dejín, Bohom inšpirovaných záznam dejín cirkvi. A aj tieto dejiny boli zapísané pre nás „ako napomenutie“, aby sme boli poučení o poriadku v Kristovej cirkvi.

Existuje však aj história, ktorá prekračuje sväté stránky Písma. *Cirkevné dejiny* sú plné cenných poučení pre kresťanov 21. storočia. Práve táto šošovka dejín nám umožňuje zaostriť na cirkev z konca prvého storočia a nasledujúcich storočí. Týmto poznávacím procesom dospejeme k tomu, čo kresťania robili

³ Funkcia alebo smernica obmedzená sama sebou nie je schopná opakovania. Má teda iba jednorazovú platnosť. Napríklad apoštol Pavol prosí Timoteja, aby mu priniesol plášť a pergamen na písanie (pozri 2Timotejovi 4:13).

v priebehu dejín dobre, aby sme dokázali odstrániť to, čo sme robili zle a napravili to, čo sme urobili nedostatočne. Ani tento proces, podobne ako štúdium cirkvi vo svetle Pisma, nikdy nekončí.

Existuje však ešte aj iný druh histórie, ktorý môžu kresťania s úžitkom študovať. Uvediem príklad. Neprekvapí nás objav sociálnych historikov, že všade tam, kde sú ľudia, vyskytujú sa aj funkcie, a kde sú funkcie, musia byť aj formy. Historici však objavili ešte niečo iné, niečo, čo je nesmierne dôležité vo svetle tejto knihy.

Obrázok č. 9: Pevný stav, kríza a zmena

Odolnosť voči zmenám

Historici, ktorí študujú sociálne dejiny, urobili dve dôležité pozorovania (pozri obrázok č.9). Po prvé, pri štúdiu obyvateľstva a spoločných štruktúr objavili, že ľudia po určitom časovom období inklinujú k ustálenému stavu - že sa snažia zachovávať prijaté formy. Ľudia sa teda bránia zmenám, odmietajú ich a sú voči nim odolní. Štúdie ukázali, že v dejinách pôsobí jedna konštanta a tou nemennosť.

Sociálne štúdie však takisto ukázali, že ľudia z času na čas skutočne *menia* prijaté formy a štruktúry uplatňujúce sa v spoločnosti, a to za jednej podmienky - pod vplyvom nejakej *krízy*. Vtedy a iba vtedy sa ľudstvo nebráni zmenám. Táto kríza väčšinou prichádza preto, že formy a štruktúry už nezodpovedajú skutočnosti, nemôžu efektívne uspokojiť potreby obyvateľstva danej spoločnosti.

Nedávno sa tento jav neobvyklým spôsobom prejavil v západnej spoločnosti. Roky bolo národné hospodárstvo založené na dôležitých energetických zdrojoch, ako je ropa, plyn a uhlie. Je jasné, že jedného dňa budú tieto prírodné zdroje vyčerpané.

Čo sa vlastne stalo? Energetická kríza (v sedemdesiatych rokoch minulého storočia - pozn. prekl.) vyvolala horúčkovitý rozvoj výskumných projektov zaoberajúcich sa riešením tohto problému. Pokiaľ náš Pán bude čakať so svojim príchodom, nepochybne medzitým rozvineme *nové* energetické zdroje, ktoré možno úplne nahradia staré. Dnes sme sa už naučili využívať slnečnú energiu úplne novým spôsobom a v blízkej budúcnosti tento proces ešte zdokonalíme.

Dôležité je poznanie, že asi by sme neboli hľadali nové zdroje energie, keby sme sa neboli dostali do národnej aj medzinárodnej krízy. A rovnako je to aj s cirkvou. Kresťania sa totiž z psychologického hľadiska málo líšia od neveriacich ľudí. Štruktúry vyvolávajú úplne všeobecne pocit bezpečia. Ak sa zahrávame so spoločenskými štruktúrami, narúšame emocionálnu stabilitu ľudí. To vyvoláva obavy a strach, čo nevyhnutne vedie k odporu voči zmenám.

Použijem ilustráciu z vlastnej skúsenosti. Pred niekoľkými rokmi som opustil „posvätné učebne“ teologických seminárov, kde som pôsobil takmer dvadsať rokov ako profesor - najprv na Moodyho biblickom inštitúte v Chicagu a potom na Teologickom seminári v Dallase - a rozhodol som sa stať kazateľom na plný úväzok, teda riadnym kazateľom istej cirkvi. S niekoľkými veriacimi sme založili novú denomináciu, nazvanú Fellowship Bible Church v Dallase. Od roku 1972, keď bola táto cirkev založená, vzniklo mnoho zborov tohto druhu na rôznych miestach. Aj keď som na začiatku mal veľmi veľa potešenia z tejto novej činnosti, napriek tomu som niekoľko mesiacov trpel nezvyčajným pocitom úzkosti. Nechápal som prečo.

Až som na to jedného dňa prišiel. Zrazu mi došlo, že som predsa dvadsať rokov pracoval v rámci určitej štruktúry, ktorú som dobre poznal, a potom som prešiel dramatickou zmenou. Stal som sa kazateľom v úplne novom prostredí, totiž v cirkvi duchovnej obnovy, ktorá začala od funkcií a v ktorej sa formy mohli sami prirodzeným spôsobom rozvinúť v danom kultúrnom prostredí. Bol som dokonale oboznámený s formami v tradičných cirkvách, kde som sa pohyboval úplne sebaisto. Ale tu sme sa nachádzali v prostredí, kde sme tradičné, „akademické“ formy vymenili za formy, ktoré boli v rámci nového zboru nové a revolučné. Tieto formy som zatiaľ nemal vyskúšané. Keby som sa bol nad svojím krokom zamyslel ešte skôr, než som ho spravil, bol by som si domyslel, že okúsim neznáme pocity úzkosti. Veď to bolo úplne prirodzené! Keď som konečne pochopil, odkiaľ vychádza táto úzkosť, mohol som sa s ňou aj vyrovnáť a postupne získať pocit bezpečia v nových formách, ktoré som práve pomáhal vytvárať.

Tento psychologický jav som často pozoroval pri ľuďoch, ktorí sa prvýkrát zúčastnili našich bohoslužieb - hlavne vtedy, ak pochádzali z cirkví, kde sa kladie veľký dôraz na tradičné cirkevné štruktúry. Spočiatku sa necitili vo svojej koži. To je úplne pochopiteľná emocionálna reakcia.

Nedostatok pochopenia

Musíme preto pochopiť, prečo sa ľudia vzpierajú zmenám a zároveň si musíme priznať, že kresťania sa im niekedy vzpierajú dvojnásobne. Veríme totiž, že existujú určité veci, ktoré sa nikdy *nesmú* meniť a v dôsledku toho si pletieme javy, ktoré nemajú absolútnu hodnotu (javy, ktoré sa *môžu* alebo dokonca *majú* meniť) s absolútne platnými (t.j. javy, ktoré sa *nemajú* meniť). Odpor voči zmenám je často zakorenený v neistote a strachu a vedie k tomu, že ľudia začnú svoje správanie rôzne ospravedlňovať. Existuje snáď racionálnejší argument než

presvedčenie, že obhajujeme pravdu Písma?

Mnohí kresťania sa však zmenám vzpierajú preto, že sú úprimne zmätení. Nechápu rozdiely medzi absolútne platnými a neabsolútne platnými javmi. Podľa nich je rovnako dôležité, aby sa bohoslužby začínali piesňou, ako vyznanie, že sa Ježiš narodil z panny. Oznam, že „zhromaždenie bude budúcu nedeľu dopoludnia“ kladú na roveň tomu, čo Biblia učí „o druhom príchode Krista“. Aj keď trochu preháňam, uvedené príklady daný problém dobre ilustrujú.

Je dôležité pomôcť veriacim ľuďom, aby správne pochopili rozdiel medzi absolútne a neabsolútne platnými javmi (pozri obrázok č.10), medzi funkciami a formami, medzi zásadami a príkladmi, medzi (večnou) pravdou a tradíciou, medzi organizmom a organizáciou, medzi posolstvom a metódou zvestovania, skrátka medzi tým, čo je nadkultúrne a tým, čo platí v kontexte miestnej kultúry a mení sa spolu s ňou.

ABSOLÚTNE PLATNÉ	NEABSOLÚTNE PLATNÉ
Funkcia	Forma
Zásada	Príklad
Organizmus	Organizácia
Pravda	Tradícia
Posolstvo	Metóda
NADKULTÚRNE JAVY	KULTÚRNE JAVY

Obrázok č. 10: Absolútne a neabsolútne javy

Preto je nutné skúmať novozmluvné cirkvi šošovkou Písma. Ako už bolo povedané, šošovka histórie nám zase pomôže odhaliť, kde sme v minulosti toto rozlíšenie urobili dobre, a kde nie.

Ako duchovní vedúci máme navyše od Boha prostriedok, ktorým môžeme v živote veriacich spôsobiť krízovú situáciu, ktorá povedie k významnej zmene. Mám na mysli Božie slovo. Keď sa vyučuje Božia pravda, mala by

pôsobením Ducha svätého vyvolať v živote každého veriaceho, ktorý nežije v súlade s touto pravdou, „krízu“. Ak máme konať podľa Božej vôle, musíme zmeniť svoj doterajší postoj aj správanie a dať svoj život do súladu s Božím slovom.

Preto je tak dôležité používať šošovku Písma ak chceme pomôcť kresťanom, aby pochopili plán, ktorý má Boh s cirkvou. Keď veriaci začnú chápať, čo je absolútne a nepremenné a čo je naopak neabsolútne a podlieha zmenám; čo je na kultúre nezávislé a čo je iba otázkou danej kultúry; hneď ako pochopia, že Biblia učí o „slobode formy“, ktorá je nutná k efektívnemu naplneniu Veľkého poslania nášho Pána Ježiša Krista „choďte a získavajte mi učeníkov vo všetkých národoch a krstite ich v meno Otca i Syna i Svätého Ducha a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal,“ na celom svete a v celých ľudských dejinách bude väčšina ľudí ochotná prijať zmeny v oblastiach, kde k nim mám dôjsť. Zároveň budú mať istotu, že nemia tie veci, ktoré Boh chce mať nemenné. Vtedy pochopia, čo Pavol mienil, keď napísal:

„Pre Židov som sa stal akoby Židom, aby som získal Židov; pre tých, čo sú pod zákonom, bol som ako ten pod zákonom... Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých.“
(1 Korinťanom 9:20-22)

Šošovka kultúry

Opakujeme, že táto šošovka jasne súvisí s obidvoma predchádzajúcimi šošovkami, so šošovkou Písma a šošovkou dejín. Bibliu nemôžeme študovať bez toho, aby sme si boli vedomí kultúrnych vplyvov. A ani históriu - zvlášť dejiny spoločenského vývoja nemôžeme študovať bez toho, aby sme nenarazili na otázky kultúry.

Ježiš svoje poslanie vykonával v niekoľkých kultúrnych prostrediach. Tieto kultúry veľmi dobre poznal. To sa dramaticky prejavilo pri stretnutí so

samaritánkou pri Jákobovej studni. Pochádzala z odlišného kultúrneho prostredia. Jej názory na náboženské otázky a na život všeobecne sa značne líšili od postojov a stanovísk človeka z typicky židovského prostredia. Ježiš využil svoje kultúrne znalosti tak, aby mohol so ženou efektívne komunikovať. Znalosť kultúry mala rozhodujúci vplyv na jeho prístup, keď jej vysvetľoval Božie pravdy. A rozhodujúcim spôsobom ovplyvnila aj jej reakciu.

Apoštol Pavol preukázal svojim životom viacej ako ktorýkoľvek iný apoštol, aké dôležité je rozumieť kultúrnemu prostrediu. Dalo by sa to predpokladať, pretože sa venoval prednostne pohanom z najrôznejších národov. Ako ešte uvidíme v kapitole o funkciách a zásadách duchovného vodcovstva v novej zmluve, Pavlova znalosť gréckej a rímskej kultúry ovplyvnila aj používanie jeho jazyka.

Už teda na základe pohľadu cez šošovku Písma môžeme dokázať, aké dôležité je pochopiť kultúru, ktorá ovplyvňuje myslenie a cítenie ľudí v rôznych životných otázkach. Rovnako ako pri historickej analýze musíme aj tu skúmať javy mimo Písmo, preniknúť do kultúrneho prostredia a pochopiť vplyv danej kultúry na ľudí v nej.

Sekulárny bádateľ Alvin Toffler významne prispel k nášmu chápaniu vplyvov pôsobiacich na kultúru. Jeho kniha *Budúci šok (Future Shock)* je zaujímavou štúdiou k otázke, kam speje história. Jeho ďalšia kniha *Tretia vlna (Third Wave)* pomohla zvlášť mne osobne, pretože prispela k tomu, že som lepšie porozumel pôsobeniu kultúry na formy a štruktúry. Je zaujímavé, že prvýkrát som väčšinu tejto knihy čítal na ceste do Quita v Ekvádore, kde som mal hovoriť k misionárom na tému zásad novozmluvnej cirkvi. Tofflerova štúdia mi pomohla práve v dobe, keď som mal slúžiť kresťanským vodcom, ktorí pracovali v najrôznejších kultúrach, veľmi odlišných od mojej vlastnej.⁴

⁴ Alvin Toffler, *Third Wave*, William Morrow a spol., Inc.

Toffler poukazuje na to, že ľudská civilizácia sa dlho vyvíjala v agrárnej kultúre. Formy a štruktúry spoločnosti boli pomerne malé, pretože forma sa vždy prispôbuje počtu obyvateľstva. Dá sa povedať, že to platí aj pre biblickú kultúru, aj keď pochopiteľne existujú výnimky, predovšetkým v časoch rímskeho impéria, ktoré sa pýšilo niekoľkými rozsiahlymi mestami. S výnimkou amfiteátrův a chrámov bola aj vtedy väčšina mestských stavieb pomerne malá.

Toffler ďalej uvádza, že všetky tieto formy a štruktúry sa mali zmeniť až pred niekoľkými storočiami. Ľudia prešli z vidieckeho prostredia do miest; „poľnohospodárska vlna“ bola nahradená „priemyselnou vlnou“, ktorá viedla k centralizácii obyvateľstva, čo následne viedlo k vzniku rozsiahlych spoločenských štruktúr - miest, veľkomiest a predmestí. Tieto strediska populácie viedli k zrodu tovární, univerzít, nemocníc a veľkých kostolov. Veľké formy a štruktúry vznikli, aby sa prispôbili funkciám, na ktorých sa podieľali tisíce ľudí žijúcich v danej zemepisnej oblasti.

To bol dôležitý kultúrny poznatok. Spočiatku som pri zakladaní nových zborov v Dallase a okolí zastával názor, že by zbor mal byť v záujme zachovanie dobre fungujúceho organizmu dostatočne malý. Propagoval som teda malé štruktúry. Aby sme tento cieľ dosiahli, multifunkčne sme využívali naše budovy a zakladali veľa nových zborov. Ale čím viacej zborov sme založili, tým rýchlejšie sa zbory rozrastali, predovšetkým preto, že sme pracovali v oblasti, kde prudko rástla populácia. Zakladanie nových zborov však nevyriešilo problémy spojené s rastom materského zboru.

Došlo k niekoľkým javom, ktoré bezprostredne súviseli s kultúrou. Po prvé, veľmi skoro sme vyčerpali z časového hľadiska kultúrne prijateľné možnosti pre bohoslužby a nedeľné biblické hodiny. Po druhé, behom štyroch rokov sme vyčerpali všetky oblasti, v ktorých bolo možné zakladať nové zbory s ohľadom na kontakt

s materským zborom. Po tretie, čoskoro sme dosiahli maximálny počet ľudí, ktorí sa vojdú do jednej budovy. Po štvrté, tento rast viedol k mysleniu, že viac ľudí už nepotrebujeme a k tendencii prestať získavať nových ľudí. A takisto sme začali posielat ľudí preč kvôli nedostatku miesta, čo vyvolalo negatívnu odozvu nielen u nových návštevníkov, ale aj u pravidelných členov.

Vtedy som si uvedomil, že sme na najlepšej ceste k tomu, aby sme znásilnili zásady, v ktoré sme verili, okrem iného aj tú zásadu, že forma je podriadená funkcii. Aby sa daný problém vyriešil, museli sme zmeniť formu, skrátka, museli sme postaviť väčšie budovy. To však ovplyvnilo formy bohoslužieb. A tu museli ľudia, ktorí prežili tento fantastický rast, dôjsť k veľmi dôležitému kultúrnemu poznatku. Keď zbor kvantitatívne rástol, bolo nevyhnutné zaviesť spoločnú „slávnosť“, keď sa celý zbor schádzal dohromady. Museli sme preto nájsť a rozvinúť nové formy, ktoré by lepšie vyhovovali vnútorným funkciám zboru. Založili sme domáce bunky, ktoré voláme „rodinné spoločenstvá“ (Fellowship Families) a ktoré sú vlastne mini zbormi.

V podstate tvrdím, že nemôžete presadiť, aby zborové štruktúry zostali malé, ak sa nachádzate v kultúrnej oblasti, ktorá je presýtená ľuďmi a veľkými štruktúrami. Nemôžete zostať malými ak ste zapojení do Otcovho úsilia získavať ľudí pre Krista. A ak týchto ľudí získate, musíte vytvoriť štruktúry, ktoré vyhovujú ľuďom v ich vlastnom kultúrnom prostredí bez toho, aby ste znehodnotili novozmluvné zásady zborového života.

Zhrnutie

Účelom tejto knihy je pomôcť zboru, aby rozvinul formy a štruktúry, ktoré sú efektívne pri uskutočňovaní veľkého poslania, ktorým nás poveril náš Majster, a to v akomkoľvek kultúrnom prostredí. Nejedná sa o knihu, ktorá *popisuje* rôzne formy a štruktúry. Skôr

sa jedná o knihu, ktorá sa v prvom rade sústreďuje na novozmluvné príkazy a funkcie, ktoré sami o sebe môžu byť vyjadrené ako absolútne princípy aplikovateľné v každej kultúre tohto sveta od prvého storočia nášho letopočtu. V tomto zmysle sa príkazy a funkcie - ak sú správne zaostrené - stanú nadkultúrnymi normami, záväznými v každom čase.

Pri formovaní týchto zásad je základom šošovka Písma. Šošovka dejín a šošovka kultúry obohatí naše chápanie a predovšetkým nám pomôže rozlíšiť a aplikovať tieto biblické princípy. Tieto tri šošovky spolu

umožnia každému, kto sa o to usiluje, aby si vytvoril primeranú filozofiu duchovnej služby. Taká filozofia umožní každému vedúcemu zboru, aby si vytvoril také formy a štruktúry a aplikoval také metódy a spôsoby práce, ktoré sú moderné a zodpovedajú súčasnosti, ale zároveň zostávajú v harmónii s biblickými absolútnymi pravdami. Z takejto kombinácie potom vznikajú dynamické zbory, v ktorých sa odrážajú Božie ciele a zámery v rôznych kultúrach sveta a v ktoromkoľvek momente dejín.

*

KROK 4: PRÍPRAVA VLASTNEJ ODPOVEDE

Aké sú tvoje prvotné závery?

- Napíšte zoznam hlavných funkcií vášho zboru a súčasných foriem, ktoré sa vo vašom zbore využívajú

KROK 5: DISKUSIA O TÉME

Čo sa môžeme naučiť jeden od druhého?

1. Prečo máme sklon upínať sa na formy?
2. Aké rozdiely existujú medzi formou a funkciou?
3. Porovnajte si navzájom svoje zoznamy absolútnych funkcií a neabsolútnych foriem. Súhlasíte s nimi alebo nesúhlasíte? Prečo? Pokúste sa dosiahnuť vzájomnú zhodu.
4. Aký problém sa môže objaviť v zbore, v ktorom vedúci nevnímajú rozdiely medzi týmito nemennými biblickými zásadami a kultúrnymi formami?
5. Ktoré kultúrne formy boli vo vašom zbore „zabsolutizované“, prinajmenšom niektorými ľuďmi?

KROK 6: PRAKTICKÉ ČINY POSLUŠNOSTI **Aké dôsledky vyplývajú z tejto témy?**

- Premýšľajte o tých stránkach zborového života, pri ktorých došlo k rozmazaniu rozdielov medzi formou a funkciou. Aké zmeny potrebuje urobiť váš tím vedúcich pracovníkov?

POZNÁMKY